

บันทึก

เรื่อง การถอดถอนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ นร ๐๒๐๑/๔๖๓๗ ลงวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๓๗ ความว่า ทบวงมหาวิทยาลัยได้ขอให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ถอดถอนรองศาสตราจารย์ เซาว์ มณีวงศ์ ออกจากตำแหน่งอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา ตั้งแต่วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๖ ตามมติสภามหาวิทยาลัยบูรพา สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาแล้วเห็นว่า โดยที่มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งรองศาสตราจารย์ เซาว์ มณีวงศ์ ให้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพาตั้งแต่วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๓๔ และอธิการบดีมีวาระการดำรงตำแหน่งสี่ปี ครม.ดังกล่าวจึงเป็นการให้อธิการบดีพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระซึ่งต้องเป็นไปตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. ๒๕๓๓ เท่านั้น สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือถึงทบวงมหาวิทยาลัยเพื่อขอทราบฯ สภามหาวิทยาลัยบูรพาได้มีมติถอดถอนรองศาสตราจารย์ เซาว์ มณีวงศ์ ออกจากตำแหน่งอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพาด้วยสาเหตุใดตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อประกอบการนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้อธิการบดีพ้นจากตำแหน่งต่อไป ซึ่งทบวงมหาวิทยาลัยได้ชี้แจงตามรายงานของมหาวิทยาลัยบูรพาว่า การพิจารณาถอดถอนอธิการบดีเป็นอำนาจของสภามหาวิทยาลัยบูรพาตามมาตรา ๑๔ (๗) จึงไม่ใช่กรณีการพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้วเห็นว่า เรื่องนี้มีปัญหาในข้อกฎหมายว่าการที่สภามหาวิทยาลัยบูรพาจะใช้อำนาจตามมาตรา ๑๔ (๗) พิจารณาถอดถอนอธิการบดีนั้นจะสามารถพิจารณาถอดถอนโดยอาศัยเหตุอื่นใดก็ได้ หรือจะต้องถอดถอนโดยอาศัยเหตุตามมาตรา ๑๔ วรรคสามเท่านั้น สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้นำเสนอรองนายกรัฐมนตรี(นายบุญชู โรจนเสถียร)สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาว่า สมควรส่งเรื่องให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นก่อนเพื่อให้เรื่องนี้เป็นที่ยุติและเป็นแบบอย่างต่อไป หรือสมควรดำเนินการตามที่ทบวงมหาวิทยาลัยเสนอ ซึ่งรองนายกรัฐมนตรี (นายบุญชู โรจนเสถียร) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรีได้มีบัญชาว่า ให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นก่อนเป็นการด่วน เพื่อประกอบการนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ถอดถอนอธิการบดีต่อไป

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจึงขอหารือในประเด็นข้อกฎหมายว่า สภามหาวิทยาลัยบูรพามีอำนาจถอดถอนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพาโดยไม่ต้องอาศัยเหตุตามมาตรา ๑๔ วรรคสาม หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) ได้พิจารณาข้อหาหรือดังกล่าวโดยได้รับฟังคำชี้แจงของผู้แทนทบวงมหาวิทยาลัย (สำนักงานปลัดทบวงและมหาวิทยาลัยบูรพา) และสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแล้ว เห็นว่ามาตรา ๑๔^๑แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.๒๕๓๓ ได้บัญญัติให้สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจและหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของมหาวิทยาลัย และในส่วนที่เกี่ยวกับการแต่งตั้งและถอดถอนอธิการบดี มาตรา ๑๔ (๗) ได้บัญญัติให้สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจพิจารณาเสนอเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯแต่งตั้ง และพิจารณาถอดถอนนายกสภามหาวิทยาลัย กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ อธิการบดี ศาสตราจารย์และศาสตราจารย์พิเศษ อันจะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ได้บัญญัติให้สภามหาวิทยาลัยทุกแห่งมีอำนาจในการพิจารณาเสนอแต่งตั้งและถอดถอนอธิการบดีได้ตามความเหมาะสมในการ

^๑มาตรา ๑๔ สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจและหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของมหาวิทยาลัย และโดยเฉพาะให้มีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

(๑) วางนโยบายของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการศึกษา การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

(๒) วางระเบียบและออกข้อบังคับของมหาวิทยาลัยและอาจมอบให้ส่วนราชการใดในมหาวิทยาลัยเป็นผู้วางระเบียบและออกข้อบังคับสำหรับส่วนราชการนั้นเป็นเรื่อง ๆ ไปก็ได้

(๓) อนุมัติให้ปริญญา ประกาศนียบัตรบัณฑิต อนุปริญญา และประกาศนียบัตร

(๔) พิจารณาการจัดตั้ง การรวม และการยุบเลิกบัณฑิตวิทยาลัย คณะวิทยาลัย สถาบัน สำนัก และศูนย์หรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะรวมทั้งการแบ่งส่วนราชการของหน่วยงานดังกล่าว

(๕) อนุมัติการรับสถาบันการศึกษาชั้นสูงและสถาบันวิจัยเข้าสมทบหรือการยกเลิกการสมทบ

(๖) พิจารณาให้ความเห็นชอบหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด

(๗) พิจารณาเสนอเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯแต่งตั้ง และพิจารณาถอดถอนนายกสภามหาวิทยาลัย กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ อธิการบดีศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์พิเศษ

(๘) แต่งตั้งและถอดถอนรองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการวิทยาลัยผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการศูนย์หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ รองศาสตราจารย์พิเศษ และผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ

(๙) อนุมัติงบประมาณรายจ่ายจากเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย

(๑๐) วางระเบียบและออกข้อบังคับต่าง ๆ เกี่ยวกับการเงินและทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย

(๑๑) แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาและเสนอความเห็นในเรื่องหนึ่งเรื่องใด หรือเพื่อมอบหมายให้ปฏิบัติกรอย่างหนึ่งอย่างใด อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัย

(๑๒) พิจารณาและให้ความเห็นชอบในเรื่องที่เกี่ยวกับกิจการของมหาวิทยาลัยตามที่อธิการบดีเสนอ และอาจมอบหมายให้อธิการบดีดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัยก็ได้

(๑๓) พิจารณาให้ความเห็นชอบและอนุมัติในเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับกิจการของมหาวิทยาลัย ซึ่งมีได้ระบุให้เป็นหน้าที่ของผู้หนึ่งผู้ใดโดยเฉพาะ

ดำเนินงานของมหาวิทยาลัย แต่สำหรับบทบัญญัติที่ระบุถึงเหตุแห่งการพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระของอธิการบดี ดังเช่นที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔ วรรคสาม^๒ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.๒๕๓๓ นั้น เป็นหลักการใหม่ที่ได้เริ่มนำมาบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยนเรศวร พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ในปี พ.ศ.๒๕๓๓ และพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ในปี พ.ศ.๒๕๓๕ เท่านั้น ซึ่งเหตุของการพ้นจากตำแหน่งที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยทั้งสี่ฉบับดังกล่าว เช่น การตาย การลาออก การถูกลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรง การกระทำความผิดอาญา หรือการถูกให้ออกจากราชการ นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) เห็นว่าเป็นกรณีที่กฎหมายบังคับให้อธิการบดีต้องพ้นจากตำแหน่ง แต่ไม่ลบล้างอำนาจถอดถอนตามปกติของสภามหาวิทยาลัยตามมาตรา ๑๔ (๗)

กล่าวโดยสรุป คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) เห็นว่า สภามหาวิทยาลัยบูรพามีอำนาจถอดถอนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพาตามมาตรา ๑๔ (๗) โดยเหตุอื่นนอกเหนือจากเหตุตามมาตรา ๑๔ วรรคสาม ได้

(ลงชื่อ) ม. ตันเต็มทรัพย์

(นายไมตรี ตันเต็มทรัพย์)

รองเลขาธิการ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

^๒มาตรา ๑๔ อธิการบดีนั้นจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากบุคคลผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๙

อธิการบดีมีวาระการดำรงตำแหน่งสี่ปี และจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งใหม่อีกก็ได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้

นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามวรรคสอง อธิการบดีพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ถูกลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรง

(๔) กระทำความผิดอาญา จนได้รับโทษโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเว้นแต่ความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๕) ถูกให้ออกจากราชการเพราะเหตุมีมลทิน หรือมัวหมองในกรณีที่ถูกลอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรง

รองอธิการบดี ให้สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งโดยคำแนะนำของอธิการบดีจากบุคคลผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๙ และต้องเป็นข้าราชการในมหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยอธิการบดี ให้อธิการบดีเป็นผู้แต่งตั้งจากบุคคลผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๙ และต้องเป็นข้าราชการในมหาวิทยาลัย

เมื่ออธิการบดีพ้นจากตำแหน่ง ให้รองอธิการบดี และผู้ช่วยอธิการบดีพ้นจากตำแหน่งด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
กันยายน ๒๕๓๗